

Útjelző

„Rendelj magadnak útjelzőket, útmutató oszlopokat, vigyázz az ösvényre, az útra”

„Bízatok, én vagyok, ne féljete! (Mt 14,27)

Én vagyok a világ világossága: aki engem követ, nem járhat a sötétségben, hanem övé lesz az életnek világossága. (Jn 8,12)

Bizony, bizony mondom néktek: Mielőtt Ábrahám lett, én vagyok. (Jn 8,58)

Én vagyok a jó pásztor: a jó pásztor életét adja a juhokért. (Jn 10,11)

Én vagyok a feltámadás és az élet: aki hisz énbenem, ha meghal is, élni fog. (Jn 11,25)

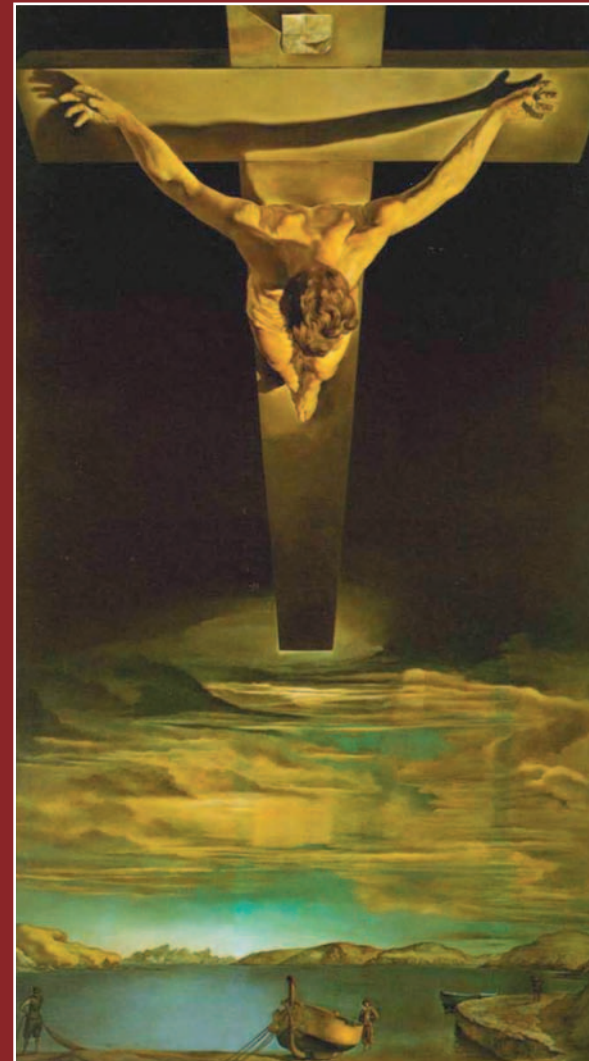
Én vagyok az út, az igazság és az élet, senki sem mehet az Atyához, hanemha énáltalam. (Jn 14,6)

Én vagyok az igazi szőlőtő, és az én Atyám a szőlőműves. (Jn 15,1)

Én vagyok az ajtó: ha valaki énrajtam megy be, megtartatik, bejár és kijár majd, és legelőt talál. (Jn 10,9)

Én vagyok az életnek ama kenyere; aki hozzám jő, semmiképpen meg nem éheznek, és aki hisz bennem, meg nem szomjúhozik soha. (Jn 6,35)

”

BIBLIAI ÚTJELZŐ
• Kicsoda Jézus?

LÁTÓKÖR
• Híres emberek Jézusról
• Krisztusi jelképek
• Jézus fizikai haláláról

KÖNYVJELZŐ
• Joshua Harris:
A szoba
• Roy Hession:
Jézus erőterében

SZEMÉLYESEBB
• Kicsoda neked Jézus?

FILMKRITIKA
• Jézus-mozi

IDEGEN TOLLAK
• A vírus
• Rónay György,
Karel Capek,
Pilinszky János
írásai

William D. Edwards, Wesley J. Gabel,
Floyd E. Hosmer

JÉZUS FIZIKAI HALÁLÁRÓL

(Részlet)

Jézust zsidó és római tárgyalásokon hallgatták ki, megkorbácsol-
ták és kereszthalálra ítélték. A korbácsolás mély csíkokban zúz-
ta, szakította húsát, jelentős vérvesztést okozva, ami valószínű-
leg keringési sokk beálltához vezetett. Ezt az a tény is bizonyítani
látszik, hogy Jézus túl gyenge volt a keresztrúd Golgotára vitelé-
hez. A keresztre feszítés helyén csuklóit a keresztfához szegezték,
és miután a keresztrudat egy függőleges cölöpre emelték, lábait a
cölöphöz szegezték. A keresztre feszítés fő kóréletlani hatása a nor-
mális légzés zavara volt. Eszerint a halál oka elsődlegesen keringé-
si sokk és fulladás volt. Jézus halálát a dárda tette bizonyossá,
amivel egy katona az oldalába szúrta. A mai orvostudomány értel-
mezése szerint a történelmi bizonyítékok arra utalnak, hogy Jézus
halott volt, amikor levették a keresztről.

Források

A Jézus halálára vonatkozó for-
rásanyag ókori keresztény és
nem keresztény szerzők írásai-

ból, mai írók műveiből tevődik
össze. Jézus haláláról a legbő-
vebb és legrészletesebb leírást az
újszövetségi négy evangélium-
ban találjuk. Kifejezetten Jézust

Cornelius Tacitus, az ifjabb Pli-
nius és Suetonius római, Thallosz
és Phlegón görög történetírók,
Lukianosz görög író, a Talmud,
és Josephus Flavius zsidó törté-
netíró említi.

A torinói leplet sokan Jézus
halotti leplének tekintik, és né-
hány kiadvány ebből a feltétele-
zésből kiindulva von le követ-
keztetéseket Jézus halálának or-
vosi vonatkozásait illetően. A to-
rinói lepel és a közelmúlt régé-
szeti feltárásai értékes adatokat
szolgáltattak a keresztre feszítés
római gyakorlatáról.

Getsemáne

Miután Jézus és tanítványai a Je-
ruszálem délnyugati részén levő
felházban elfogyasztották a hús-
vétit vacsorát, felmentek az Olaj-
fák hegyére, amely a várostól
északkeletre emelkedett. A Ge-
tsemánéhoz közeledve Jézus –
tudva, hogy halálának ideje kö-
zel van – nagy lelki gyötrelmeket
szenvedett, és izzadsága olyanná
vált, mint a vér. Bár ez nagyon
ritka jelenség, a véres verejték
előfordulhat felfokozott érzelmi
állapotban. Annak következté-
ben, hogy vér kerül az izzadság-
mirigyekbe, a bőr törékennyé és

érzékenyvé válik. Lukács leírása
inkább a véres verejtekre utal,
mint a külső elválasztású miri-
gyek barna vagy sárgászöld iz-
zadságára, vagy stigmatizációra
(vér szivárgása a tenyérből vagy
máshonnan). Jézus tényleges
vérvesztése valószínűleg mini-
mális volt.

Zsidó tárgyalások

Röviddel éjjel után a templomőr-
ség elfogta Jézust a Getsemáné-
ban. Először Annához vitték,
majd Kajafáshoz, a főpaphoz.
Hajnali egy óra és napkelte kö-
zött Kajafás és a szanhedrin poli-
tikai testülete is kihallgatta Jé-
zust, s bűnösnek találták istenká-
romlásban. Ezután az örök bekö-
tötték a szemét, leköpdösték,
ököllel az arcába ütöttek. Rövid-
del napfelkelte után Jézust ki-
hallgatták a szanhedrin vallási
testülete előtt, és miután újra bű-
nösnek találták istenkáromlás-
ban, halálra ítélték.

Római tárgyalások

A kivégzésekre a római hatóság-
oknak kellett engedélyt adniuk,
ezért a templomőrök Jézust kora
reggel átvitte az Antonia-erőd

praetoriumába, ahol Poncius Pilátusnak, Júdea helytartójának volt a rezidenciája és hivatala. Jézust azonban nem istenkáromlóként állították Pilátus elé, hanem mint önjelölt királyt.

Pilátus nem emelt vádat Jézus ellen, hanem Heródes Antipás-hoz, Júdea negyedes fejedelméhez küldte. Heródes sem emelt hivatalos vádat, hanem visszaküldte Pilátushoz. Pilátus ismét nem talált semmit a Jézus elleni törvényes vádemeléshez, de a tömeg folyton a megfeszítést követelte. Pilátus engedett a követelésüknek: átadta Jézust, hogy megkorbácsolják, megfeszítsék.

Jézus egészségi állapota

Jézus megerőltető szolgálata (az, hogy gyalogszerrel járta be Palesztinát) kizárja, hogy komolyabb fizikai betegségben vagy testi gyengeségben szenvedett volna: jó fizikai állapotban volt, mielőtt a Getsemánéba indult.

Azonban a csütörtök este 9 és péntek reggel 9 óra között eltelt 12 óra alatt nagy lelki igénybevételt kellett kiállnia, elhagyatottságot a tanítványok részéről. Ráadásul egy ilyen megviselő, ál-

matlanul töltött éjszaka után kényszerítették, hogy összesen több mint 4 kilométert gyalogoljon a különböző tárgyalások helyszínei között.

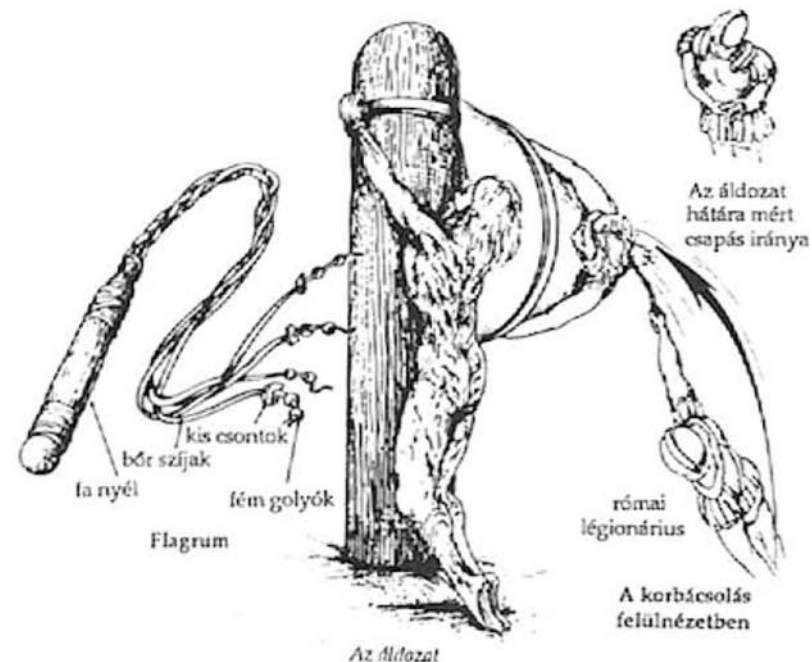
Ezek a fizikai és lelki tényezők Jézust különösen érzékennyé tették a korbácsolás nagyfokú vérelettani hatásaival szemben.

Korbácsolás

Minden római kivégzés törvényes bevezetése a korbácsolás volt, ez alól csak a nők, a római szenátorok és katonák voltak felmentve. A szokásos eszköz egy rövid nyél volt néhány különböző hosszúságú egyes vagy fonott bőrszíjjal, melyekre szakaszonként kis vasgolyókat vagy éles birkacsontokat kötöttek. Korbácsolás előtt az áldozat ruháját lehúzták, kezeit egy függőleges cölöphöz kötötték. A hátat, tomport és lábszárakat két katona korbácsolta.

A korbácsolás keménysége a katonától függött, célja pedig az áldozat legyengítése volt, az öszszerozódás határáig. A katonák a korbácsolás után kigúnyolták áldozatukat.

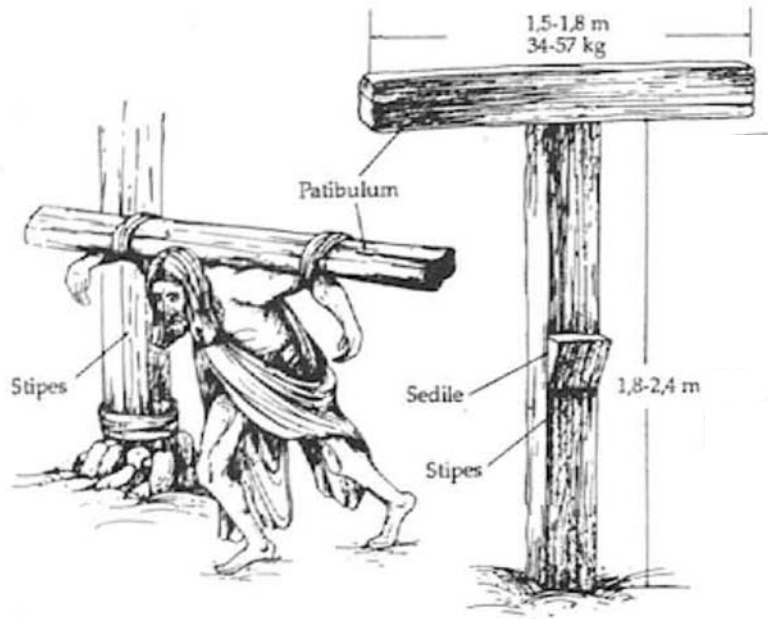
Miközben a római katona újra és újra teljes erővel az áldozat

hátára csaptak, a kis vasgolyók mély zúzódásokat okoztak, a bőrszíjak, birkacsontok pedig a bőrbe és a kötőszövetbe vágta. Ahogy a korbácsolás folytatódott, a szakított sebek egészen a vázizmokig mélyültek, ami a vérző test izmainak remegését idézte elő. A fájdalom és a vérvesztés mértéke alapvetően meghatározhatta, meddig marad majd életben az áldozat a kereszten.

Jézust keményen megkorbácsolták. (Erre 1Pt 2,24 utal. A verseredeti görög szavainak tanulmányozása azt mutatja, hogy Jézust különösen kegyetlenül kor-

bácsolták meg.) A katonák gúnyolni kezdték, palástot terítve vállára, töviskoronát téve a fejére, és jogarként nádszálat adva a jobb kezébe. Azután leköpdösték, a nádszállal pedig verték a fejét. Amikor letépték Jézus hátáról a palástot, valószínűleg újra felnyitották a korbács ejtette sebeket. A kemény korbácsolás okozta erős fájdalom és érezhető vérvesztés valószínűleg sok előtti állapotot idézett elő Jézus szervezetében. Jézus fizikai állapota súlyos, sőt valószínűleg kritikus volt a keresztre feszítése előtt.

Keresztre feszítés

A keresztre feszítést Nagy Sándor vezette be Egyiptomban és Karthágóban, és az utóbbiaktól tanulták el a rómaiak; ők tökéletesítették mint a kínzás és halálbüntetés formáját. Lassú, a legnagyobb fájdalommal és szenvedéssel járó halált jelentett, a kivégzés egyik legcsúfosabb, legkegyetlenebb módja volt, rendszerint csak a legaljasabb bűnözők számára tartották fenn.

Kezdeti formájában az áldozatot egy fára vagy egy függőleges póznára kötözték és szögezték. Csak később használtak igazi ke-

resztet, amely egy függőleges cölöpből (stipes) és egy vízszintes kereszttrúdból (patibulum) állt, és több változata is volt. Bár a régészeti és történelmi bizonyítékok erősen arra utalnak, hogy Jézus idejében Palesztinában a rómaiak többnyire az alacsony, T alakú keresztet használták, a keresztre feszítés gyakorlata gyakran változott az adott földrajzi területen belül is, és latin keresztet vagy másfélét is használhattak. A cölöptől, ahol megkorbácsolták, az elítélt maga vitte keresztjét a város falain kívülre, a keresztre feszítés helyére. Rendszerint mezítelen volt, hacsak a helyi szoká-

sok ezt nem tiltották. Mivel az egész kereszt súlya feltehetően meghaladta a 136 kg-ot, az áldozat csak a kereszttrudat vitte. A 34–57 kilogrammnyi kereszttrudat keresztben a nyakszirtjére helyezték. A megfeszítés helyszínére tartó menet élén egy százados vezette római katonai csapat ment.

Az egyik katona egy táblát (titulus) vitt, amelyen az elítélt neve és bűne volt feltüntetve. A titlust aztán a kereszt tetejére függesztették. A római őrseg nem hagyta ott az áldozatot, amíg meg nem győződött a haláláról.

A város falain kívül, állandó helyen, egy súlyos facölöpöt ástak függőlegesen a földbe, amelyre egy patibulumot rögzítettek. Ezt a műveletet – T kereszt esetében – eresztékek és csapok segítségével végezték, kötélerősítéssel, vagy a nélkül. Hogy a haloklás folyamatát meghosszabbítsák, gyakran egy fahasábot vagy deszkadarabot rögzítettek a cölöpre félmagasságban, ami durva ülésül szolgált. Csak nagyon ritkán és valószínűleg Krisztus kora után alkalmaztak egy további hasábot a lábak helyzetének rögzítésére. A kivégzés helyén az áldozat borból és mir-

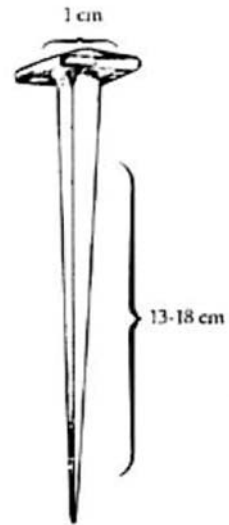
hából kevert keserű folyadékot kapott enyhe fájdalomcsillapítóként. A bűnöst ezután hanyatt a földre dobták, a patibulum hosszában kiterjesztett karokkal. Ezután a kezeket odakötözték vagy odaszögezték a keresztfához, bár a rómaiak inkább a szöget alkalmazták.

Egy megfeszített test maradványai, amelyet Jeruzsálem közelében egy Krisztus idejéből száрма-

zó csonthalomban találtak, azt mutatják, hogy a szögek kb. 13–18 cm hosszú, fokozatosan vékonyodó vastüskék voltak, 1 cm-es átmérővel. A szögeket általában a csuklón keresztül verték a kereszttrúdba.

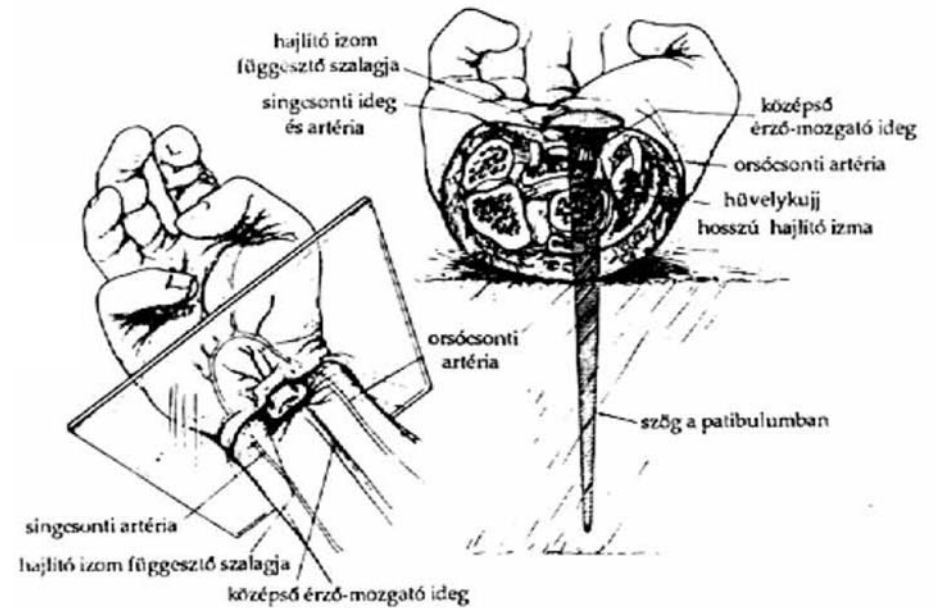
Miután mindkét kart a kereszt-rúdhöz rögzítették, a patibulumot az áldozattal együtt a cölöpre emelték. A következő lépés a lábak keresztbe rögzítése volt, kötéssel vagy szeggel. A csontmaradványok, illetve a torinói lepel szerint a szögelés volt az elterjedt római gyakorlat. A lábakat térdben többször meghajlították, és a felhúzott lábakat kissé oldalra fordították. Amikor a szögelést befejezték, a titulust szöggel vagy spárgával a keresztre erősítették, közvetlenül az áldozat feje fölé. A haldoklás ideje általában 3-4 órától 3-4 napig terjedhetett. Nem volt ritka, hogy rovarok szálltak, majd másztak be a haldokló és tehetetlen áldozat nyitott sebeibe, szeméibe, füleibe, orrüregébe, és ragadozó madarak szakították a testet ezeken a pontokon. Szokás volt a holttesteket a keresztben hagyni a ragadozó állatok zsákmányául. A római jog szerint az elítélt hozzátartozói levehették a testet, hogy eltemessék. A család nem vehette át a testet, míg a katonák meg nem győződtek az áldozat haláláról. Ez szokás szerint úgy történt, hogy a római őrség egyik tagja karddal vagy gyalogsági dárdával (kb. 1,5–1,8 m) az áldozat oldalába szúrt. Ez a ha-

gyomány szerint a mellkas jobb oldalán át a szívig hatoló szúrt seb volt – halálos dőfés, amelyre valószínűleg a legtöbb római katonát megtanították.

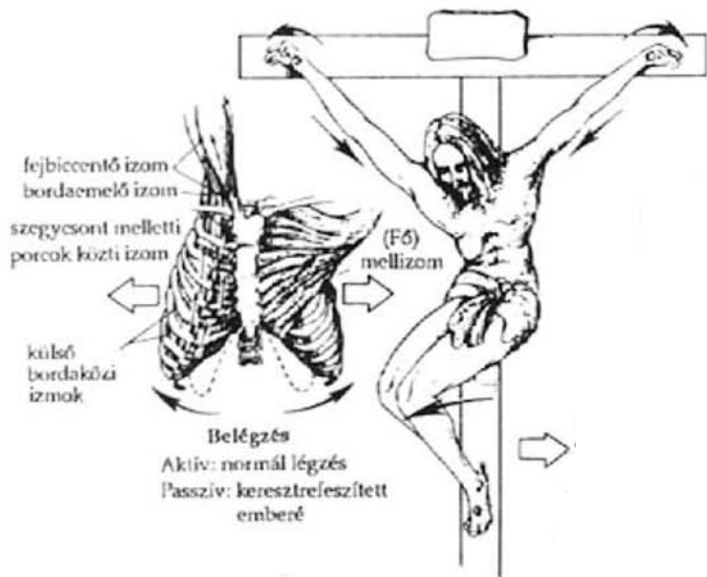
A keresztre feszítés orvosi szempontból

A keresztre feszítést megelőző korbácsolás az elítélt meggyengítésére szolgált. Amikor az áldozatot a kezek átszögelésére készülve háttal a földre dobták, a korbács ejtette sebek minden valószínűség szerint újra felszakadtak és porral szennyeződtek. Ráadásul a korbács szakította a fájó sebek minden lélegzetvételnél

a durva facölöphöz dörzsölődtek. Ennek következtében a vérvesztés a hát sebei keresztül valószínűleg tovább nőtt a keresztbe feszítés kínjai közben. A kitért, de nem egészen kinyújtott kezek csuklóit a patibulumhoz szögezték. Bizonyított, hogy a csukló csontjai és szalagjai elég erősek a rajtuk függő emberi test súlyának megtartására, a tenyér viszont nem. A vasszegeket tehát valószínűleg az orsócsont és a kéztőcsontok, vagy a kéztőcsontok két sora között verték át, vagy közvetlenül az erős, szalag-

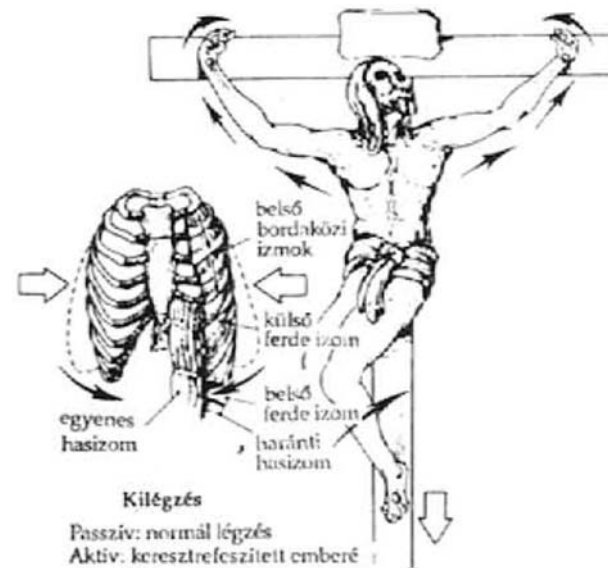
szerű hajlítóizom függesztőszalagja és a különböző kéztőcsontok között húzódó szalagokon keresztül. Bár a szög a csukló több pontján is áthaladhat a csontok között anélkül, hogy törést okozna, a nagyon fájdalmas csonthártyasérülés valószínűsége nagy. Továbbá az átvert szög szétzúzza a meglehetősen nagy, középső érző-mozgató ideget. Az ideget érő inger kínzó nyilalást, fájdalmat kelt mindkét karban. A közbülső ideg átvágása a kéz részleges bénulását eredményezi.

A legelterjedtebb módszer szerint a lábakat a cölöp külső oldalára szögezték egy vasszöggel, melyet a második és harmadik lábközépcsont között, közvetlenül a lábtőcsontokhoz való csatlakozásnál vezettek át. Valószínű, hogy a szögek a mély szárcapocscsonti ideg, valamint a középső és oldalsó talpi idegek ágait megsértették.

Bár a korbácsolás jelentős vérvesztéssel járt, maga a keresztre feszítés viszonylag vértelen eljárás volt, mivel egyetlen nagyobb ütőér sem halad át a keresztre feszítés közben megsértett anatómiai pontokon, kivéve talán a mély talpi ívet.

A keresztre feszítés fő hatása – a kínzó fájdalom túl – a normális légzés, különösen a kilégzés zavara volt. A test súlya a vállakon és a kinyújtott karokon függve egy idő után a belégzés állapotában merevítette meg a bordaközi izmokat, és ezzel akadályozta a passzív kilégzést. Ennek következtében a kilégzés elsődlegesen a rekeszizomra maradt, és felszínessé vált. A légzésnek ez a formája nem volt kielégítő, így hamarosan a vér fokozott CO₂-tartalmához vezetett. Az emiatt, valamint a fáradtság következtében kezdődő izomgörcsök, tetanuszos összehúzódások még tovább nehezítik a légzést. A meg-

felelő kilégzéshez a testet a lábakra nehezedve, a könyök megfeszítésével, a vállak előregörbítésével meg kellett emelni. Ez a művelet azonban a test teljes súlyát a lábfejszontokra helyezte, hasító fájdalmat okozva. Ezen túlmenően a könyök megfeszítése a csuklók szögek körüli elfordulásával járt, és égő fájdalmat okozott a sérült közbülső idegek mentén.

A kinyújtott, felemelt karok izomgörcse és zsibbadása csak növelte a kínokat. Ennek eredményeként minden kilégzési kísérlet egyre gyötrőbbé és fárasztóbbá vált, és esetleg fulladáshoz vezetett. Keresztre feszítés ese-

tében a halál oka több tényezőtől állt, a két legkiemelkedőbb ok valószínűleg keringési sokk és a fulladás volt. A halált előidéző járulékos tényezők lehetnek: a vérvesztés, a stressz okozta ritmuszavarok, vértolulások szívelégtelenség, amelyet a szívburki és talán mellhártyaömleny gyors felhalmozó-

dása okozott. A lábak térd alatti megtörése, ha végrehajtották, percekben belül fulladásos halálhoz vezetett.

Miután reggel 9 óra körül megkorbácsolták és kigúnyolták, a római katonák Jézust újra saját ruháiba öltöztették, és a két tolvajjal együtt a keresztre feszítés helyére vezették. Jézus szemmel láthatóan annyira meggyengült a kemény korbácsolás következtében, hogy képtelen volt a kereszttrudat a praetoriumtól a kb. 650 m-re levő Golgotára cipelni. A cirénei Simont szólították fel, hogy vigye Jézus keresztjét.

A Golgotán ismét levetkőztették Jézust – csupán egy ágyékkö-

tőt hagyva rajta –, közben újra felszakították a korbács ejtette sebeket. Ezután mirhával kevert borral kínálták, de miután megkóstolta, visszautasította az italt. Végül Jézust és a két tolvajt megfeszítették.

Bár az Írás a kézen átvert szögekről beszél, nincs ellentmondásban a régészeti leletek csuklósebeivel, mivel a régiek a csuklót a kézfej részének tekintették. Az a tény, hogy Jézust később egy izsópszárra tett szivacsból kínálták borecettel (a növény szára kb. 50 cm hosszú), azt az elképzelést támasztja alá, hogy Jézust az alacsonyabb keresztre feszítették.

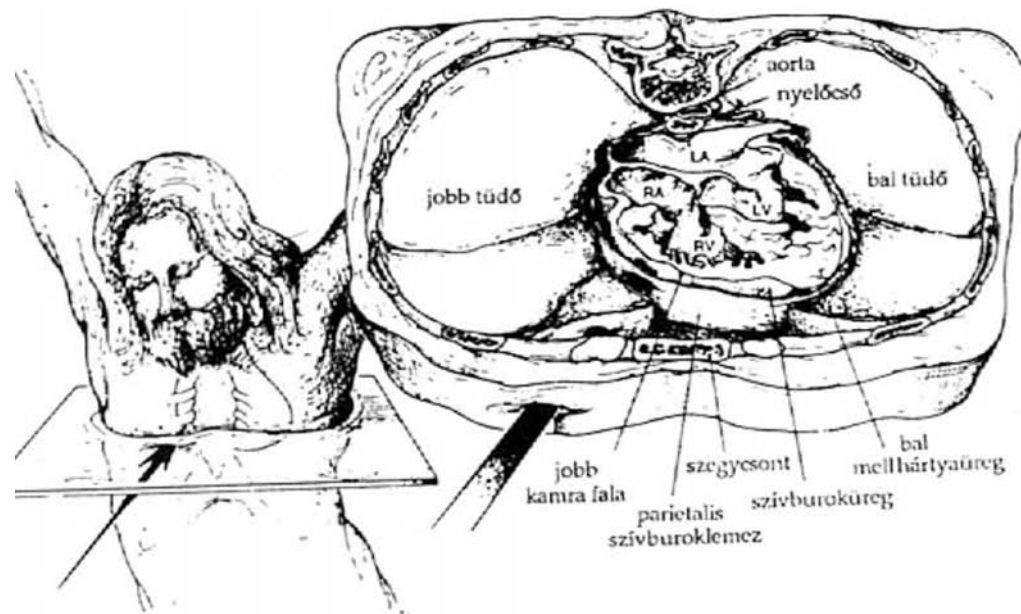
Krisztus hétszer szólalt meg a kereszten. Mivel kilégzés közben beszélünk, ezek a rövid, tömör megszólalások különösen nehezek és fájdalmasak voltak számára. Körülbelül délután 3 órakor Jézus „nagy fennszóval kiáltott”, és lehajtva fejét, meghalt.

A római katonák és a nézelődők látták a halála pillanatát. Mivel már közel volt a szombat kezdete, és a zsidó vezetők nem akarták, hogy a testek naplemente után a kereszten maradjanak, arra kérték Pilátust, hogy rendelje el a keresztre feszítettek lábának megtörését, ami sietteti halá-

ukat. A katonák megtörték a két tolvaj lábait, de amikor Jézushoz mentek és látták, hogy már halott, nem törték meg a lábait, hanem az egyikük oldalba szúrta; valószínűleg gyalogsági dárdával, amelynek nyomán váratlanul vér és víz folyt a sebből. Még aznap, néhány órával később Jézus testét levették a keresztről, és sírba tették.

Jézus halála

Jézus halála két szempontból képezte sok vita tárgyát: az oldalán ejtett seb természete, és a halál oka, rövid néhány órával a keresztre feszítés után. János írja le, hogyan szúrta Jézus oldalába a katona, és hangsúlyozza, hogy szokatlan módon víz és vér folyt a sebből. Néhány szerző a vizet a húgyhólyag hasüregi középirányú átfúrásából származó hasvízzel vagy vizelettel magyarázza. Azonban a görög szó (pleura), amit János használ, egészen egyértelműen oldalt jelent, és értelmileg gyakran a bordákat is magában foglalja. Ezért valószínűnek tűnik, hogy a seb a mellkasban volt, jócskán távol a hasüreg középvonalától. Bár János nem említi, melyik oldalon volt a

seb, hagyományosan a jobb oldalon szokták ábrázolni. Ezt a hagyományt támasztja alá az a tény is, hogy jelentős mennyiségű vér folyása valószínűbb a feszült és vékony falú jobb szívpitvar vagy kamra átszúrása nyomán, mint a vastag falú és összehúzódott bal kamra esetén. Bár sohasem állapíthatjuk meg teljes bizonyossággal, melyik oldalon volt a seb. A János leírásával szembeni fenntartások egy része arra vezethető vissza, hogy orvosi szempontból nehéz pontos magyarázatot adni arra, hogyan folyhatott vér és víz a sebből. Ez a nehézség részben azon a feltételezésen alapul, hogy először vér jelent meg, és

csak azt követően a víz. Azonban a görög nyelvben a szórend általában a jelentőséget és nem az időrendet fejezte ki. Így valószínűnek tűnik, hogy János inkább a vér jelentőségét hangsúlyozta, és nem azt, hogy a víz előtt jelent meg. Ennek ismeretében, ami víznek látszott, valószínűleg savós szívurok- és mellhártyafolyadék volt, és megelőzte a vért, aminél a mennyiségét tekintve is kevesebb volt. Talán a vérmenyiség csökkenése és a fenyegető szívelégtelenség nyomán mellhártya- és szívurokfolyás jött létre, ami hozzáadódott a látható vízmennyiséghez. A vér ezzel szemben feltehetően a jobb pit-

varból vagy kamrából származott, vagy talán egy szívburokrepedés következménye.

Az a tény, hogy Jézus hangosan felkiáltott, azután lehajtotta a fejét és meghalt, egy végzetes zároeseményre enged következtetni. Egy magyarázat szerint Jézus szívburokrepedésben halt meg. A korbácsolás és a keresztre feszítés közben, a vérmennyiség és véroxigénszint csökkenésével, a vér alvadékonyabbá válásával egy időben nem fertőző morzsalékos trombózis képződmények jöhettek létre az aortán és a mitralis billentyűn. Ezek azután kiszabadulhattak, és a szívkoszorúeri keringésbe kerülve akut szívizomgörcsöt okozhattak. A megfigyelések szerint ehhez hasonló akut traumás állapotban jönnek létre a szívbillentyűn a trombózissal fenyegető képződmények. A bal kamra falának repedése, bár ritka, de előfordulhat az infarktust követő első néhány órában. Azonban létezik egy másik, valószínűbbnek tűnő magyarázat. Lehetséges, hogy Jézus halálát egyszerűen csak a kimerültség, a korbácsolás keménysége, illetve az ennek nyomán fellépő vérvesztés és sokk előtti állapot sietette. Az a tény, hogy nem

volt képes a patibulum hordozására, ezt a magyarázatot támogatja.

Jézus halálának igazi oka más megfeszített áldozatokéhoz hasonlóan több tényezőtől tevődhetett össze, amelyek közül az elsődlegesek a keringési sokk és kilégzési fulladás, és talán akut szívelégtelenség. A szív végzetes ritmuszavara lehet az utolsó látható jelenet magyarázata. Így bizonytalan marad, hogy Jézus szívburokrepedés, vagy szív- és kilégzési elégtelenség következtében halt meg. Azonban a fontos kérdés nem az, hogy mi okozta a halálát, hanem hogy meghalt-e. Világos, és a történelmi, orvosi bizonyítékok is azt mutatják, hogy Jézus meghalt, mielőtt az oldalába szúrtak, illetve azt a hagyományos nézetet támogatják, hogy a jobb bordák közötti lándzsaszúrás valószínűleg nemcsak a jobb tüdőt, de a kamrát és a szívet is átjárta, bizonyossá téve ezzel a halált. Azon feltételezések jogosultságát, melyek szerint Jézus nem halt volna meg a kereszten, a modern orvostudomány ismeretei kétségessé teszik.

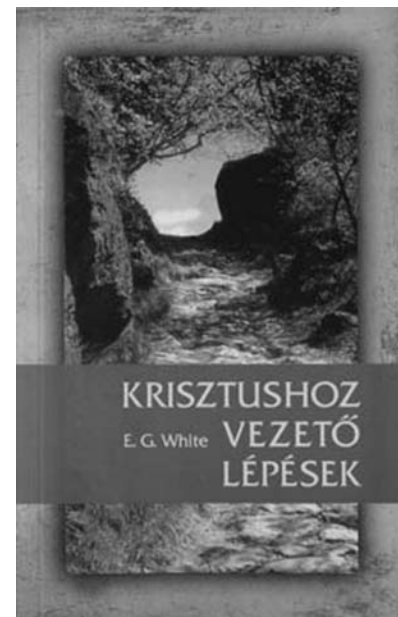
(On the physical death of Jesus Christ, JAMA, 1986. március 21., Stramszki István fordítása)

Krisztushoz vezető lépések

Életünk egyik legfontosabb kérdése az Istennel való személyes kapcsolat lehetősége és jelentősége. Jézus két, egymással egyensúlyban álló területre szűkítette ennek törvényszerűségeit: „lélekben és igazságban”. Azonban sokszor van gondunk a tisztázatlan fogalmakkal, és könnyen tolóddhat el az egyensúly a Jézus által megfogalmazott mintától az egyik vagy másik irányba.

Ellen Gould White (1827–1915) keresztény író volt, sok könyvet írt keresztény szellemében, és még egy évszázad után is mindegyikből sugárzik az említett fogalmak tisztasága és egyensúlya, azaz Isten személyes ismerete és a Biblia iránti mély tisztelet. Az egyik legrövidebb, de legfontosabb könyvét szeretném a figyelmetekbe ajánlani.

A *Krisztushoz vezető lépések* (Steps to Christ) című könyv valóban lépésről lépésre vezet Jé-

zushoz. A mindössze százoldalas kis könyv tizenhárom fejezetbe gyűjti össze Krisztushoz közeledésünk feltételeit és következményeit, mindvégig bibliai megközelítésben, mégsem személytelenül. A Krisztushoz vezető első lépésként a természetet nevezi meg, amely töredékesen ugyan, de még mindig élénk tárja Isten szeretetének bizonyítékait. Felteszi a kérdést, vajon mi a szerepe a természetnek a hívó életé-

ben. Az egymást követő fejezetek további fontos kérdések köré épülnek: miért van szüksége a bűnösnek Krisztusra, mi az igazi bűnbánat és bűnvallomás, mi az akarat szerepe a bűn elleni küzdelemben? Miben segít a hit, és hogyan? Miként lehet a szívünkben Krisztus? Mi a legnyilvánvalóbb jele, hogy közeledünk Krisztushoz? Mit jelent a „szívünket

feltárni Istennek mint barátunknak”, azaz mi az imádság? Mit tegyünk a kételyeinkkel?

A könyvet eddig csaknem száz nyelvre fordították le, magyar nyelven is több mint tizenöt-ször adták ki, első magyar kiadása Szávai József református lelkész nevéhez fűződik, aki a könyv fontosságát így fogalmazta meg: „Akinek nincs rá pénze, adja el a kabátját, és vegye meg.” Ma talán egyikünknek sem kell ekkora áldozatot hozni, hogy hoz-

zájthassunk ehhez a könyvhöz, az idő pedig, ami az elolvasásához kell, valóban megéri. A következőkben részleteket olvashatunk az *Odaadás* és *A tanítványság próbája* című fejezetekből:

„Hogyan rendeljem magam alá Istennek – kérdezik sokan. Kívánnád átadni magad, de erkölcsi erőd gyenge és tehetetlen vagy, kételyek fogságában vergődsz, bűnös életed

szokásai pedig hatalmukban tartanak. Ígéreteid és elhatározásaid állhatatlannak, mint a tengerparti homok. Nem tudod ellenőrizni gondolataidat, indulataidat és érzelmeidet. Megszegett ígéreteid és könnyelműen vett fogadalmaid tudata meggyengíti

a saját őszinteségedbe vetett bizalmadat. Mindez oda vezet, hogy úgy érzed: Isten nem fogadhat el.

Mégsem kell kétségbe esned! Az akarat tényleges erejét kell megértened. A döntés, a választás hatalma korlátozza az emberi lényt. Minden a helyes döntésen múlik. Isten megadta a választás hatalmát az embernek, tőlünk függ, hogy miként élünk vele.

Nem tudod megváltoztatni a szívedet, nem tudod magadtól Istennek adni szíved szeretetét, de tudod azt

választani, hogy Őt akarod szolgálni! Át tudod adni neki az akaratodat, és akkor a továbbiakban már Ő »munkálja benned mind az akarást, mind a véghezvitelt az Ő kegyelméből« (Fil 2,13). Így mindenestől fogva Krisztus Lelkének uralma alá kerül természeted, őrá összpontosul szereteted, vele lesznek összhangban a gondolataid.

...Kie a szívünk? Kivel foglalkoznak gondolataink? Kiről, miről szeretünk beszélgetni? Kire irányulnak legbensőségesebb, legszentebb érzéseink, mire fordítjuk legjobb erőnket? Ha Krisztuséi vagyunk, akkor gondolataink vele foglalkoznak, legszentebb érzéseink is hozzá kapcsolódnak. Mindazt, amink van és amik vagyunk, neki szenteljük. Vágyakozunk arra, hogy hasonlóak legyünk hozzá, átjárjon bennünket Lelke, és akarata szerint cselekedjünk...

Két tévedéstől kell óvakodniuk azoknak, akik bíznak Krisztus kegyelmében. Az **első tévedés**, ha a saját cselekedeteikre támaszkodnak. Abban bíznak, hogy minden lehetséget megtesznek, hogy megfeleljenek Isten kívánalmainak. Akik a saját cselekedeteik által, a törvény önerőből való megtartásával próbálnak szentté válni, azok lehetetlent akarnak megvalósítani. Amire az ember Krisztus nélkül is képes, az mind

önzettel fertőzött, bűnnel szennyezett. Egyedül Krisztus kegyelme, a hit által elnyert kegyelem tehet minket szentté. **A másik tévedés** – amely nem kevésbé veszélyes – épp az ellentéte az elsőnek. Azon a feltevésen alapul, hogy a Krisztusban való hit felmenti az embert a törvény megtartásának kötelezettsége alól, mivel egyedül a hit által válhatunk Krisztus üdvözítő kegyelmének részeseivé, cselekedeteinknek semmi közük sincs a megváltásunkhoz.

Jegyezzük meg azonban, hogy az engedelmesség nem külső alkalmazkodás a törvény kívánalmaihoz, hanem valódi szeretetszolgálat. A törvény Isten lényének a kifejeződése, a szeretet nagy alapelveinek megtestesülése, így Isten kormányzatának alapja mennyen és földön. Ha szívünk megújult Isten hasonlatosságára, ha a mennyei szeretet lelkünkbe plántáltatott, akkor vajon nem érvényesítjük-e Isten törvényét a mindennapi életünkben?

Amikor a szeretet alapelve a szívbe vésődik, és az emberben helyreállítatik a Teremtő képmása, akkor teljesedik az új szövetségre vonatkozó ígélet: »Törvényemet szívükbe helyezem, és elméjükbe írom be azt.« (Zsid 10,16)»

Dankó Ferenc